

Paradisu fiskalen eskandalua

Sekuentzia honen hasieran Juanjo San Migel kazetariaren paradisu fiskalekin lotutako kronika bat entzungo duzu. Hori abiapuntu hartuta, ariketa hauek proposatzen dira:

- Audioa entzun ondoren, galderen erantzun zuzenak aukeratu.
- Iritzi-artikulu bat aztertu: galderen erantzun zuzenak aukeratu.
- Artikulua lokailu egokiarekin osatu.
- Gaiari buruzko iritzi-artikulua idatzi, gidoi batetik abiatuta.

Entzun eta galderen erantzun zuzena aukeratu

Kronika honetan, Juanjo San Migelek Intermon Oxfam erakundeak, Munduko Bankuak bideratu dituen zenbait inbertsioren inguruko salaketa bati buruz hitz egingo digu. Kronika osoa entzun ondoren, aukeratu galdera hauen erantzun zuzena.

Ze salaketa egin du Intermon Oxfam-ek?

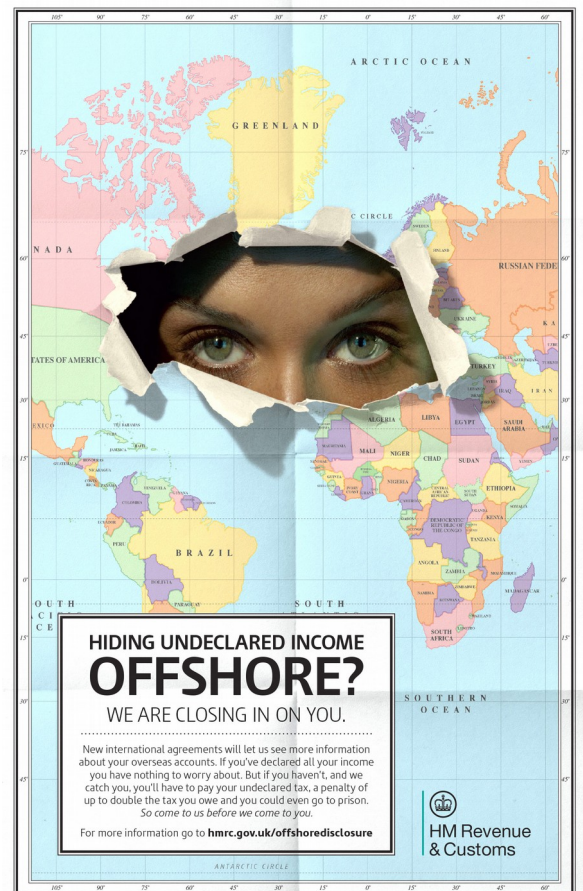
- ☐ Behartsuentzat den dirua enpresa pribatuei ematen dietela.
- ☐ Munduko Bankuak Afrika moduko herrialde pobreak oso ahaztuak dituela.
- ☐ Munduko Bankuak herrialde behartsuentzat bideratutako dirua paradisu fiskaletan inbertitzen dela.

Munduko Bankuak iaz Afrikako zein tokitan egin zituen inbertsioak?

- ☐ Laurdenak Sahara Hegoaldeko herrialde behartsuetan.
- ☐ Gehientsuenak Afrika Hegoaldean eta Indian.
- ☐ Gehienak Sahara Hegoaldeko herrialde behartsuetan.

Entzungaia eskuratzeko qr kodea

Intermon-ek egin duen kanpainaren helburua zein da?

- ☐ Zergen dirua desbideratzen duten enpresa horiek salatzea.
- ☐ Zergei buruzko informazio gardena eta zuzena aldarrikatzea.
- ☐ Zergek duten garrantzia erakutsi eta aldarrikatzea.

Zergatik da hain garrantzitsua zerga horiek behar diren tokietara iristea?

- ☐ Aberatsen eta behartsuen arteko desberdintasunak txikitzeko.
- ☐ Hori delako herrialde behartsuek alor publikoan inbertitzeko duten diru apurra.
- ☐ Enpresa pribatu horien eskuetan egonda, injustizia sortzen delako.

Testu-mota bakoitzari berea

Irakurri Jesus Torquemadak paradisu fiskalen inguruan idatzi zuen testua. Testu-mota batek dituen berezko ezaugarriak erreparatuko diezu. Lehendabizi irakurri lehen paragrafoa, eta **lehen galderari** bakarrik erantzun. Ondoren, irakurri testu osoa eta gainerakoei erantzungo diezu.

LOTSAREN PAPERAK

Aste honetan lurrikara globala eragin dute Panamako paperak bezala ezagutu den filtrazio masiboaren lehenengo datuek. Eta ez da gutxiagorako, izan ere, zerga-paradisuetan ezkutatzen den diruak munduko arazo handienetako asko konponduko lituzke. Beraz, bada garaia ekintza koordinatua antolatzeko paradisu fiskal horiek itotzeko.

Bestalde, Panamako paperen' auziak hainbat zalantza moral, legal eta ekonomiko azalarazi ditu. Izan ere, kontuan hartu behar da dirua atzerrian izatea, berez, ez dela legez kontrakoa; beti ere, Ogasunaren aurrean aitortuz gero, eta nola ez, diru-kontu horrek eragiten dituen etekinengatik ordainduz gero. Nolanahi ere, gertatzen da, kasu askotan, atzerriko kontu hori dirua zurtzeko erabiltzen dela, zergei ihes egiteko ere erabiltzen dela, edo okerreana dena: bi gauzatarako.

Eta hori gutxi balitz, zerga-paradisuetan badira enpresak paradisu batetik bestera dirua mugitzeko azpiegiturak sortzen espezialistak direnak, eta titularrei izen faltsuak ematen dizkietenak; azken finean, diru-kontuen benetako jabeek jatorrizko herrialdeetan ordaindu beharreko zergei ihes egin diezaieten. Eta zerga-paradisu asko daude. Panama, adibidez, zerga-paradisuen zerrenda beltzetik atera zen orain urte batzuk. Tira, ba Panaman horrelako gauzak egin izan badituzte, pentsa zer egingo duten zerrenda beltz horretan jarraitzen duten zerga-paradisuetan.

Horrela bada, agerian dago zerga-paradisuetan ezkutatzen den diru horrek guztiak munduko arazo handienetako asko konponduko lituzkeela. Bada garaia nazioarte-mailako ekintza koordinatua antolatzeko zerga-paradisu fiskal horiek ito ahal izateko. Aprobetxatu beharra dago 'Panamako paperek' eragin duten zirrara.

www.eitb.eus webgunetik hartua. Testu moldatua.

1. Behin lehen paragrafoa irakurrita, zein da zure ustez Jesus Torquemadak defendatu nahi duen ideia nagusia?

- ☐ Panamako paperen bidez datuen filtrazioa egon da.
- ☐ Panamako paperek mundu mailako lurrikara eragin dute.
- ☐ Zerga-paradisuetan ezkutatzen den diruak munduko arazo handienetakoak konponduko lituzke.

Idazlea inplikatzan al da gaiarekin? Zein tonu erabiltzen du testuan zehar?

- ☐ Bai, gaiaren inplikatu da. Tonu kritikoa erabili du.
- ☐ Gaiarekin ez da gehiegi inplikatu. Tonu objektiboa eta neutroa erabili du.
- ☐ Bai, inplikatu da. Tonu ironikoa erabili du.

Zein testu-mota da?

- ☐ Deskribapena eta azalpena da, nahasian.
- ☐ Azalpen-testua da.
- ☐ Argudio-testua da.

Nola dakizu testu-mota hori dela?

- ☐ Idazleak gaiaren aurrean duen jarrera edo iritzia azaltzen duelako.
- ☐ Idazleak gaiari buruzko datuak eman eta interpretatzen dituelako.
- ☐ Gaiaren deskribapena egiten duelako.

Osatu artikulua lokailu egokiarekin

Ikusi dugun moduan, Jesus Torquemadaren artikulua argudio-testua da. Oraingoan argudio-testuetan asko erabiltzen diren zenbait lokailuri erreparatuko diegu. Ariketa egin aurretik, irakurri beheko azalpen eta adibideak.

LOKAILUAK	Zertarako erabiltzen dira?	Adibideak
Horrez gain, Halaber; Eta hori gutxi balitz ; Bestalde	Informazioa edo argudioak GEHITZEKO	Aberatsen izenak azaldu dira Panamako paperetan. Bestalde , inork ez daki paradisu horietan zenbat milio ezkuta daitezkeen.
Esate baterako,... Besteak beste, Konparazio batera,... Besteren artean,...	Azalpenak edo adibideak txertatzeko.	Makina bat zerga-paradisu dituzte munduan; besteak beste , Kaiman irlak, Bermudak eta Singapur. Afrikan ur-hornidurarekin arazo ikaragarriak daude; Saharako Hegoaldean, esate baterako .
Beraz= Hortaz. Ondorioz,... Eta hala Horr(n)enbestez,	Aurretik esandakoaren ONDORIOA adierazteko	Inork ez ditu Munduko Bankuak ematen duen diruaren erabilera kontrolatzen; ondorioz , enpresa pribatu askok diru hori paradisu fiskaletan inbertitzen dute

Aukerak

esate baterako / eta ez da gutxiagorako / eta hori gutxi balitz / beraz / nolanahi ere / bestalde / horrela bada

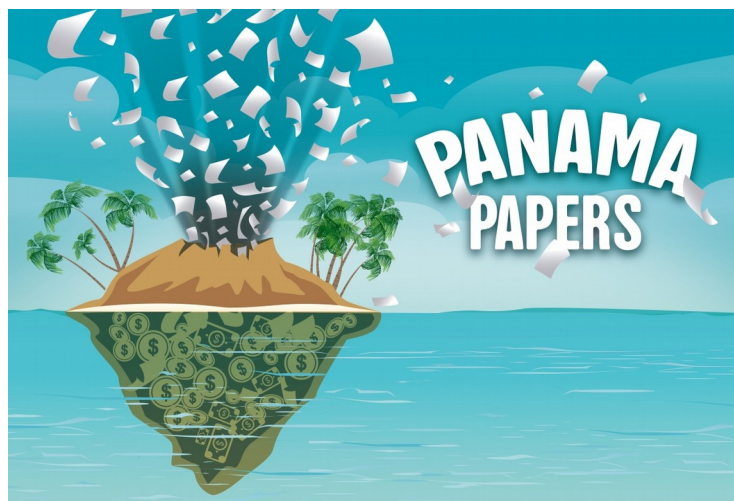
Aste honetan lurrikara globala eragin dute “Panamako paperak” bezala ezagutu den filtrazio masiboaren lehenengo datuek._1_____, izan ere, zerga-paradisuetan ezkutatzen den diruak munduko arazo handienetako asko konponduko lituzke._2_____, bada garaia ekintza koordinatua antolatzeko paradisu fiskal horiek itotzeko.

_3_____, , Panamako paperen' auziak hainbat zalantza moral, legal eta ekonomiko azalarazi ditu. Kontuan hartu behar da dirua atzerrian izatea, berez, ez dela legez kontrakoa; beti ere, Ogasunaren aurrean aitortuz gero, eta diru-kontu horrek eragiten dituen etekinengatik ordainduz gero._4_____, gertatzen da, kasu askotan, atzerriko kontu hori dirua zurtzeko erabiltzen dela, zergei ihes egiteko ere erabiltzen dela, edo okerreana dena: bi gauzetarako.

_5_____, , zerga-paradisuetan badira enpresak paradisu batetik bestera diru mugitzeko azpiegiturak sortzen espezialistak direnak, eta titularrei izen faltsuak ematen dizkietenak, diru-kontuen benetako jabeek jatorrizko herrialdeetan ordaindu beharreko zergei ihes egin diezaieten. Eta

zerga-paradisu asko daude. Panama, _6_____, zerga-paradisuen zerrenda beltzetik atera zen orain urte batzuk. Tira, ba Panaman horrelako gauzak egin izan badituzte, pentsa zer egingo duten zerrenda beltz horretan jarraitzen duten zerga-paradisuetan.

_7_____, , zerga-paradisuetan ezkutatzen den dirua berreskuratzea lortuz gero, munduan dauzkagun arazo garrantzitsuenetakoak konponduko genituzke. Bada garaia nazioarte-mailako ekintza koordinatua antolatzeko zerga-paradisu fiskal horiek ito ahal izateko. Aprobetxatu beharra dago 'Panamako paperek' eragin duten zirrara.

Iritzi-artikulu laburra idatzi

Idatzi paradisu fiskalei buruzko iritzi-artikulu euskaltegiko aldizkarirako. Irakurri behean ematen zaizkizun datu eta lagungarriak. Beheko gidoia proposamena da, zuk nahi duzun eran molda dezakezuna. Saiatu lehen landu dituzun lokailuetako batzuk erabiltzen. Idazten hasi aurretik, erabaki zein izango den defendatuko duzun ideia nagusia (TESIA).

GIDOI-PROPOSAMENA

SARRERA: Zer dira Panamako paperak?

* Era guztietako ospetsu eta ez hain ospetsuen izenak: aktoreak, politikariak, funtzionariak.. Eskandalu ikaragarria.

TESIA: IDEIA NAGUSIA

* Zerga-ordainketan bakoitzak dagokiona ordainduz gero, munduko pobrezia asko jaitsiko litzateke.

DATU ETA ARGUDIOAK:

* Munduko aberastasunaren erdia biztanleen % 1en esku dago.

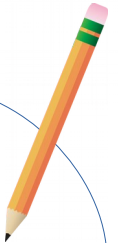
* Aberastasuna ondo banatu beharra dago.

* Aberastasuna banatuz gero, munduan gatazka gutxiago legoke.

ONDORIOAK.

* Panamako paperak munduan dagoen injustiziaren isla dira.

* Zer egin honelako eskandaluak saihesteko?

Jatorrizko testua eskuratzeko qr kodea

Zuzenketa-orria

Entzun eta galderen erantzun zuzena aukeratu

1. Ze salaketa egin du Intermon Oxfam-ek?

- ✓ Munduko Bankuak herrialde behartsuentzat bideratutako dirua paradisu fiskaletan inbertitzen dela.

2. Munduko Bankuak iaz Afrikako zein tokitan egin zituen inbertsioak?

- ✓ Gehienak Sahara Hegoaldeko herrialde behartsuetan.

3. Intermon-ek egin duen kanpainaren helburua zein da?

- ✓ Zergek duten garrantzia erakutsi eta aldarrikatzea.

4. Zergatik da hain garrantzitsua zerga horiek behar diren tokietara iristea?

- ✓ Hori delako herrialde behartsuek alor publikoan inbertitzeko duten diru apurra.

Testu-mota bakoitzari berea

1. Behin lehen paragrafoa irakurrita, zein da zure ustez Jesus Torquemadak defendatu nahi duen ideia nagusia?

- ✓ Zerga-paradisuetan ezkutatzen den diruak munduko arazo handienetakoak konponduko lituzke.

2. Idazlea inplikutzen al da gaiarekin? Zein tonu erabiltzen du testuan zehar?

- ✓ Bai, gaien inplikatu da. Tonu kritikoa erabili du.

3. Zein testu-mota da?

- ✓ Argudio-testua da.

4. Nola dakizu testu-mota hori dela?

- ✓ Idazleak gaiaren aurrean duen jarrera edo iritzia azaltzen duelako.

Osatu artikulua lokailu egokiarekin

- 1) Eta ez da gutxiagorako
- 2) Beraz
- 3) Bestalde
- 4) Nolanahi ere
- 5) Eta hori gutxi balitz
- 6) esate baterako
- 7) Horrela bada

Transkripzioa

Entzun eta galderen erantzun zuzena aukeratu

ESATARIA.- Panamako paperen auziak mundu guztia harrapatu duen oihartzuna izan duen honetan. Intermon Oxfam Giza Eskubideen aldeko erakundeak salatu du Munduko Bankuak bideratuta inbertsio asko paradisu fiskalen bidez egiten direla, diru hori pobreenei laguntzeko izan arren. Juanjo San Migel.

JUANJO SAN MIGEL.- Munduko Bankua Nazio Batuetako erakundea da, eta urtero inbertsioak egiten ditu herrialde pobreenetan, batez ere azpiegiturak egin eta oinarritzko gaien hornidura ziurtatzeko. Inbertsio horiek enpresa pribatuen bidez egiten dituzte, eta Intermon Oxfamek salatu du Afrikan egiten dituzten inbertsioetan enpresa horiek zerga gutxiago ordaintzen diren lekuetara eramaten dutela dirua, eta oso larritzat jo dute jokaera hori. Azken finean, enpresa horiek ordaindu beharreko zergen bidez, Afrikako herrialde hauetan Hezkuntza Sarea edo osasun-zerbitzuak antolatu ditzaketelako.

Munduko Bankuak Afrikan egindako inbertsio gehienak Sahara Hegoaldeko herrialde pobreetan egin zituen iaz, batez ere azpiegitura hobetzeko, baina, proiektu horietako dirua jaso zuten enpresa gehienek herrialde horietara eraman beharrean Maurizio uharteetara eraman zuten, zerga gutxiago ordaintzeko. Intermonek gogor salatu du jokaera hau, besteak beste, diru hori publikoa delako, gobernuek Nazio Batuei ematen dietena, alegia.

Enpresa horien zergak dira, berriz, herrialde pobre horiek jaso lezaketen diru apurra euren alor publikoan zerbait egiteko. Intermonek, bestalde, kanpaina bat egin du mundu guztian, baina batez ere Europan, zergen garrantzia aldarrikatzeko. Zergak direlako gizarte justu eta orekatuagoa eraikitzeko bide nagusia eta zergak ez ordaintzeak, azken finean, injustizia handitzen duelako.